

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS SHELACH • MAAMAR 16

אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים...

“I am Havayah your G-d, who
brought you out of the land of Egypt
to be your G-d” (Numbers 15:41)

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/shelach/16/

1 אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים אני ה' אלקיכם. להבין הכפל למה כתיב ב"פ [ב' פעמים] אני הו"י אלקיכם בראש הפסוק ובסופו.

"I am Havayah your G-d, who brought you out of the land of Egypt to be your G-d; I am Havayah your G-d." [We need] to understand the repetition: why is "I am Havayah your G-d" written twice, at the beginning of the verse and at its end?

וגם מה ענין פסוק זה לק"ש [לקריאת שמע] שהרי אמירת פסוק זה הוא משום הזכרת יצ"מ [יציאת מצרים] שמ"ע להזכיר יצ"מ [יציאת מצרים] כמ"ש למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך והוא מצוה בפ"ע [בפני עצמו],

And also: what does this verse have to do with the Shema? For the saying of this verse is on account of mentioning the Exodus from Egypt, since it is a positive commandment to mention the Exodus from Egypt, as it is written, "So that you remember the day you went out of the land of Egypt all the days of your life"; and that is a mitzvah by itself.

ועוד דהל"ל [דהוה ליה למימר] פסוק למען תזכור כו', וגם להבין איזה שייכות יש לפסוק זה לפי ציצית.

And further, it should have said the verse "So that you remember," etc. And also [we need] to understand what connection this verse has to the section of tzitzis.

הנה נודע שנשמות ישראל היו מקודם ששת ימי בראשית שהרי בעשרה מאמרות נברא העולם ובדבר ה' שמים נעשו בחינת דבור ורוח פיו ית' וישראל עלו במחשבה

Now, it is known that the souls of Israel existed before the six days of Creation. For the world was created with ten utterances, and "by the word of Havayah the heavens were made": the level of speech, and "the breath of His mouth," may He be blessed; whereas Israel arose in [the Divine] thought,

שהוא בחי' שלמעלה מבחינת דבור. אלא שירדו למטה בעוה"ז להתלבש בגוף ונפש הבהמית ע"י דבור ומאמר נעשה אדם.

which is a level above the level of speech. But they descended below, into this world, to be clothed in a body and an animal soul, through the speech and utterance "Let us make man."

2 וירידה זו צורך עלייה היא. וצריך להבין מהו העלייה שתהיה אחר ירידה זו מימי שנתינו בעוה"ז כו'

And this descent is for the sake of an ascent. And we need to understand what the ascent is that will come after this descent of the days of our years in this world, etc.,

שתתעלה יותר ממה שהיתה כלולה במחשבה עילאה [ועמ"ש מזה ע"פ מי מנה עפר יעקב כו].

such that [the soul] will be raised higher than [it was when] it was included in the supernal Thought. [And see what is written about this on the verse "Who has counted the dust of Yaakov," etc.]

הנה כתיב לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלקים כו

Now, it is written, "Your name shall no longer be called Yaakov, but Yisrael, for you have striven with Elokim," etc.

וגם הקב"ה אמר לו כן אח"כ במראה הנבואה. וענין ישראל הוא אותיות לי ראש שהם נעשים להקב"ה בחינת ראש כביכול.

And the Holy One, blessed be He, also told him so afterwards, in a prophetic vision. And the meaning of Yisrael is [that it has] the letters li rosh, "a head for Me": for they become, as it were, the level of a head for the Holy One, blessed be He.

ולהבין בחי ראש למעלה לגבי הקב"ה שאין לו דמות הגוף ח"ו [חס ושלום] [ועמ"ש ע"פ צאינה וראינה].

And [we need] to understand the level of a "head" above, with regard to the Holy One, blessed be He, who has no bodily form, G-d forbid. [And see what is written on the verse "Go out and see."]

3 והנה נודע בספרי התנ"ך [התורה נביאים כתובים] ובספרי הקבלה כי הרצון נקי ראש וגלגלת ומקרא מלא נאמר והיה על מצחו תמיד לרצון, פ"י עד"מ מבשרי אחזה שיש באדם בחי רצון ובחי תענוג ושכל, והן פנימית הרצון

Now, it is known from the books of Tanach and the books of Kabbalah that the will is called "head" and "skull"; and an explicit verse states, "And it shall be upon his forehead always, for goodwill (ratzon)." The explanation, by way of analogy, [as in] "from my flesh I behold": in a person there is the level of will, and the level of delight and intellect, and these are the inner dimension of the will.

שהרי הרצון מתעורר מחמת התענוג שלפי שיש לו תענוג מן הדבר ההוא על כן רוצה וחפץ הוא בכך או הרצון נמשך מחמת השכל שהוא ג"כ טעם לרצון שרוצה כן מפני שהשכל מחייב כן.

For the will is aroused by the delight: because he has delight in that thing, therefore he wants and desires it. Or the will is drawn from the intellect, which is also a reason for the will: he wants this because the intellect requires it.

4 והנה הרצון הוא בחינה המתגלה שמשיב לשואלו דבר כך אני רוצה ומצוה לזולתו לעשות רצונו

Now, the will is a level that is revealed: he answers whoever asks him something, "This is what I want," and he commands another to do his will;

אבל התענוג או השכל שמהם נמשך הרצון אינם מתגלים אלא כמוסים ונעלמים בתוך הרצון המעלימים ומכסה עליהם ולכן נק' הרצון גלגלתא שהרי זה דומה לעצם הגלגלת החופפת על המוח שבתוכה.

but the delight or the intellect from which the will is drawn are not revealed; rather, they are hidden and concealed within the will, which conceals them and covers over them. Therefore the will is called Gulgalta (the skull), for it resembles the bone of the skull, which covers over the brain inside it.

5 וכמ"כ [וכמו כן] הנמשל למעלה דבחי' הרצון נק' גלגלתא דחפיא על מוחא שגילוי הרצון חופה על השכל

הנעלם או התענוג של רצון זה

So too in the analogue above: the level of will is called "the skull that covers over the brain," for the revelation of the will covers over the hidden intellect, or the delight, of this will,

שהם לאין קץ ותכלית ממש כנודע מענין וקדושים בכל יום יהללוך סלה שיש עליות אין קץ בהשגות כו'

which are truly without end or limit, as is known from the matter of "and holy ones praise You every day, Selah": that there are endless ascents in comprehension, etc.;

והם רק הארה בעלמא מבחי' חכמה עילאה וכמו שצורה הנמשכת מן המוח וכטפה לגבי הים [אבל ח"ע [חכמה עילאה] הוא בחי' עדן עין לא ראתה כו'

and these are only a mere glimmer from the level of the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), like a hair drawn out from the brain, and like a drop compared to the sea. [But the higher Chochmah is the level of "Eden," "no eye has seen," etc.,

והאי עדן אתמשך מעדן עילאה סתימאה דכל סתימין כמ"ש באדר"י [באדרא זוטא] (דרי"צ ע"א) והוא סתום ונעלם ע"י שבחי' הגלגלתא חפיא על מוחא שהיא בחי' עדן עילאה סתימאה דכל סתימין.

and this Eden is drawn from the supernal Eden, hidden of all hidden, as is written in the Idra Zuta (290a). And it is sealed and hidden because the level of the skull covers over the brain, which is the level of the supernal Eden, hidden of all hidden.

וזהו כענין שתוק כך עלה במחשבה. שבודאי יש טעם לדבר אלא שהטעם ההוא נעלם מאד ולא ניתן להשגה

And this is like the matter of “Be silent; so it arose in [My] thought”: for there is certainly a reason for the thing, but that reason is very hidden and is not given to comprehension.

ולכן אמר להם שתוק כו' שא"א להתגלות רק הרצון שהוא בחי' גלגלתא אבל החכמה והטעם היא סתימאה ולא אתפתחא דהיינו שכמוסה בתוך גלגלתא כו'

Therefore He said to them, “Be silent,” etc.: for nothing can be revealed but the will, which is the level of the skull; but the Chochmah and the reason are hidden and not opened up, that is, concealed within the skull, etc.

ועד"ז אפילו ברצון התחתון הנמשך מחכמה דאתפתחא מ"מ הרצון נמשך בגילוי משא"כ החכמה אינה מתגלה אלא בגי'ע [בגן עדן] העליון וגם זה רק ע"י צמצוצים כנ"ל

And in the same way, even in the lower will, which is drawn from the Chochmah that is opened up, the will nevertheless is drawn forth in revelation, whereas the Chochmah is revealed only in the higher Gan Eden, and even this only through contractions, as mentioned above.

ולכן נק' הרצון גלגלתא ומצחא] וזהו מ"ש בזהר (ח"ג [חלק ג'] קכ"ט א') כתיב והיה על מצחו תמיד לרצון וגו'

Therefore the will is called Gulgalta and Mitzcha (the skull and the forehead).] And this is what is said in the Zohar (III, 129a): “It is written, ‘And it shall be upon his forehead always, for goodwill,’ etc.;

וההוא מצחא דאקרי רצון הוא גלויא דכל רישא וגלגלתא, פי' גילוי הרצון נק' מצחא דהיינו כמו המצח שהוא פנוי משערות.

and that forehead which is called ‘will’ is the revelation of the whole head and skull.” That is, the revelation of the will is called Mitzcha (the forehead): like the forehead, which is free of hair.

[ועמ"ש מענין מצחא בביאור ע"פ צאינה וראינה], וישראל נק' לי ראש שהם הם המעוררים וממשיכים בחי' רצון העליון, כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] רפ"ק [ריש פרק קמא] דברכות בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין יהא שמו הגדול מבורך הקב"ה מנענע ראשו.

[And see what is written on the matter of the forehead in the explanation on the verse "Go out and see."] And Israel are called li rosh, "a head for Me," for it is they who arouse and draw down the level of the supernal will, as our Sages, of blessed memory, said at the beginning of the first chapter of Berachos: "When Israel enter the synagogues and the houses of study and respond, 'May His great Name be blessed,' the Holy One, blessed be He, nods His head."

ראשו הוא בחי' רצון העליון [וע' בזהר ח"ג [חלק ג'] דרפ"ח סע"א [סוף עמוד א] וע"ב] והנענוע הוא מלמעלה למטה בחינת המשכה כלומר שממשיך בחי' רצון העליון ב"ה להיות בגילוי למטה.

"His head" is the level of the supernal will [and see the Zohar, III, page 288, end of side a and side b]; and the nodding is from above to below, the level of drawing down; that is to say, [He] draws down the level of the supernal will, blessed be He, to be revealed below.

6 וזהו ענין יהא שמיא רבא מברך פ"י שיומשך מהעלם לגילוי בחי' שמיא רבא שהוא שמו הגדול.

And this is the meaning of "May His great Name be blessed (yehei shmei rabba mevarach)": that is, that the level of shmei rabba, which is His great Name, be drawn forth from concealment into revelation.

ופ"י וענין שמו הגדול הוא כי יש כמה בחי' שמות שהם בבחי' השתלשלות דהיינו שהם הארות והמשכות אור א"ס להיות ממכ"ע [ממלא כל עלמין]

And the explanation and meaning of His great Name is this: there are several levels of Names that are at the level of the chain of descending worlds (hishtalshelus), that is, they are glimmers and extensions of the Infinite Light (Or Ein Sof) to be the light that fills all worlds (memalei kol almin);

וגם שם הוי"ה הוא בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ביו"ד נברא העוה"ב [העולם הבא] [וכמו שיתבאר לקמן בפ"י והיה הוי"ה לי לאלקים].

and even the Name Havayah is at the level of memalei kol almin, as our Sages, of blessed memory, said, "With the yud the World to Come was created" [and as will be explained below, on the meaning of "and Havayah will be to me as Elokim"].

אבל שמו הגדול הוא מה שלמעלה מעלה מגדר ובחי השתלשלות ואינו נמשך ומתלבש תוך עלמין כלל.

But His great Name is that which is far, far above the bounds and level of the chain of descending worlds, and it is not drawn forth and enclothed within the worlds at all.

7 ועם היות שגם הוא בבחי שם לבד כמו השם שאינו ערוך לגבי עצמיות מ"מ הוא למעלה מהשגת הנבראים וגם למעלה אפי' [אפילו] מבחי סובב.

And although it, too, is only at the level of a name, like a name, which bears no comparison to [one's] essence, it is nevertheless above the comprehension of created beings, and above even the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin).

וע"ז אנו מבקשים שיהיה שמו הגדול מבורך ונמשך לעלם ולעלמי עלמא פי' לעלם לשון יחיד היינו בחי אצילות

And for this we ask: that His great Name be blessed and drawn down "to the world and to the worlds of worlds" (le'alam ule'almei almay). The meaning: "to the world" is singular, that is, the level of Atzilus,

כי שם איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון ולעלמי עלמא לשון רבים היינו ב"ע שהם בבחי עלמא דפרודא כמ"ש ומשם יפרד כו' שבכולם יהיה המשכת והתגלות אור א"ס ב"ה שמו הגדול בכדי שיהא ביטול היש לאין

for there "He and His life-forces and His vessels are one in them"; and "to the worlds of worlds" is plural, that is, Beriah, Yetzirah and Asiyah, which are at the level of "the world of separation," as it is written, "and from there it was divided," etc.: that in all of them there be the drawing down and revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, His great Name, so that there be the nullification of the "something" into "nothing."

כי מחמת הארת ההוי' שמהוה בהשתלשלות העולמות נתהוה מאין ליש וכל מה שמשתלשל ויורד למטה מטה נעשה בחי' יש ביותר עד שנתהוו עולמות הנפרדים ממש

For because of the radiance of Havayah, which brings into being in the chain of descending worlds (hishtalshelus), [the world] came into being from nothing to something; and whatever descends step by step and goes lower and lower becomes more and more a "something," until the truly separate worlds came into being.

אבל בהתגלות אור א"ס שלמעלה מהשתלשלות אזי יהיו העולמות בטלים מיש לאין [ועמ"ש בביאור ע"פ ראיתי והנה מנורת זהב.

But with the revelation of the Infinite Light that is above the chain of descending worlds, the worlds will then be nullified from "something" to "nothing." [And see what is written in the explanation on the verse "I saw, and behold, a menorah all of gold,"

8 ובשיר השירים ע"פ ששים המה מלכות בענין מ"ש לע"ל [לעתיד לבוא] ומעין מבית ה' יצא כו'.

and in Shir HaShirim on the verse "There are sixty queens," on the matter of what is written of the Time to Come, "And a spring shall go forth from the House of Havayah," etc.]

ולכן כשישראל אומרים איש"ר [אמן יהא שמייה רבא] מברך הקב"ה מנענע בראשו כלומר שממשיך למטה גילוי בחי' ראשו הוא רצון העליון ב"ה שבתוכו מלובש ונעלם ענג העליון וחכמה עילאה כו'

Therefore, when Israel say "Amen, may His great Name be blessed," the Holy One, blessed be He, nods His head; that is to say, He draws down below the revelation of the level of His head, which is the supernal will, blessed be He, within which the supernal delight and the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah) are clothed and hidden, etc.,

(ועמ"ש בד"ה ואהיה אצלו אמון בענין ואהיה שעשועים יום יום כו') להיות יורד ונמשך בבחי' גילוי למטה ונגלה כבוד ה' למטה כמו למעלה ממש:

(and see what is written in the discourse beginning "And I was beside Him as a nursling," on the matter of "and I was a delight day by day," etc.) so that it descend and be drawn down in revelation below, and "the glory of Havayah will be revealed" below, truly as above.

9 ב והגורם להיות הקב"ה מנענע ראשו (הם ישראל לי ראש שהם הם בחי' הראש שלמעלה כביכול). והיינו ע"י כי שרית עם אלקים.

2. And what causes the Holy One, blessed be He, to nod His head (it is Israel, li rosh, "a head for Me," for it is they who are, as it were, the level of the head above). And this comes through "for you have striven with Elokim."

והענין כי המשכה זו הוא ע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] והעלאת מ"ן [מיין נוקבין] בק"ש [בקריאת שמע] שמע ישראל שמע לשון הכנה ישראל לי ראש

The explanation is that this drawing down comes through an arousal from below (isarusa dilesata) and the raising of mayin nukvin (feminine waters) in the Shema. "Hear, O Israel": "hear" denotes understanding; "Israel" is li rosh.

דהיינו מאחר שאתה בבחי' זו שהוא לי ראש. שמע והבן איך שה' אחד. דכולא קמיה כלא חשיב ורק בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] שבחינת מלכותו ית' לבד מחיה כל העולמות שהוא כמשל המלך שאין עצמותו ומהותו מתפשט כלל בכל המדינות רק שמו נקרא עליהם כו'.

That is, since you are at this level, which is li rosh, hear and understand how "Havayah is One": that all before Him is considered as nothing, and [there is] only "Blessed be the Name of the glory of His kingdom forever and ever," for the level of His kingship (Malchus), may He be blessed, alone gives life to all the worlds; as in the analogy of a king, whose essence and being do not spread at all into all the provinces, but only his name is called upon them, etc.

10 ואי לזאת ואהבת את ה' בכל מאדך בלי שיעור וכמ"ש כלה שארי ולבבי

And therefore: "You shall love Havayah with all your might," without limit, as it is written, "My flesh and my heart pine away."

שארי זה הגוף שנק' שאר בשר ולבבי הוא דם שבלב שהנפש תלויה בו ומשכנו בחלל השמאלי שהוא מלא דם ושם היצה"ר [היצר הרע] וצ"ל בכל לבבך בשני יצריך.

"My flesh" (she'eri): this is the body, which is called she'er basar; and "my heart" is the blood in the heart, on which the soul depends, and its dwelling is in the left chamber, which is full of blood, and the evil inclination is there. And there must be "with all your heart (levavcha)": with both your inclinations.

דהיינו שגם כחות נפש הבהמית מנפש עד בשר יכלו בתשוקה וצמאון ליבטל וליכלל באור א"ס ב"ה מאחר שלבבו יבין אחדות ה' באמת לאמיתו כי אין עוד מלבדו ורק בשכמל"ו [ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] כו'.

That is, even the powers of the animal soul, "from soul to flesh," will pine away in longing and thirst to be nullified and included in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, since his heart will understand the oneness of G-d in absolute truth, that "there is nothing else besides Him," and only "Blessed be the Name of the glory of His kingdom forever and ever," etc.

11 וזהו ענין יציאת מצרים ולכן שייך הזכרת יצ"מ [יציאת מצרים] למצות ק"ש [קריאת שמע]. ובכל יום צ"ל יצ"מ [יציאת מצרים] כי הגם שהתפלל ואומר אחד ואהבת במס"נ [במסירות נפש] מ"מ אחר התפלה יוכל להתאוות לדברים זרים אשר לא לה' המה

And this is the meaning of the Exodus from Egypt; and therefore the mention of the Exodus from Egypt belongs to the mitzvah of the Shema. And every day there must be an Exodus from Egypt. For although he prayed and said "One" and "You shall love" with self-sacrifice (mesirus nefesh), nevertheless, after the prayer, he may come to desire foreign things that are not for G-d.

והיינו בחי' בינונים זה וזה שופטן אלא שמ"מ אמרו רק שופטן ולא מושלים ח"ו [חס ושלום]

And this is the level of the beinonim (intermediate people): "this one and that one judge him." Yet they said only "judge him," and not "rule [over him]," G-d forbid.

כי אין שליטה להרע ח"ו [חס ושלום] אלא שהוא רק כשופט האומר דעתו ואעפ"כ [ואף על פי כן] אין הלכה כדבריו כי הוא ית' יעמוד לימין אביון להושיעו כו'

For the evil has no dominion, G-d forbid; rather, it is only like a judge who states his opinion, and even so the law does not follow his words; for He, may He be blessed, "stands at the right hand of the needy, to save him," etc.

וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אלמלא עוזרו כו' והיינו ע"י שמתעורר בק"ש [בקריאת שמע] ותפלה כו' כי הבא לטהר אז מסייעין לו ולכן צ"ל יצ"מ [יציאת מצרים] בכל יום כו'.

And as our Sages, of blessed memory, said, "Were it not that He helps him," etc. And this is through his being aroused in the Shema and in prayer, etc., for "one who comes to purify himself" is then "helped." Therefore there must be an Exodus from Egypt every day, etc.

12 ויש כמה מדרגות ביצ"מ [ביציאת מצרים] דהיינו שגם בצדיקים יש בחי' יצ"מ [יציאת מצרים] ממצרים וגבולים המגבילים כו', וזה הוא בחי' העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין] בלשון הקבלה ואתעדל"ת [ואתערוטא דלתתא] בלשון הזהר

And there are several levels in the Exodus from Egypt; that is, even among tzaddikim there is the level of an Exodus from Egypt, from the straits (meitzarim) and boundaries that limit, etc. And this is the level of the raising of mayin nukvin (feminine waters), in the language of the Kabbalah, and an arousal from below (isarusa dilesata), in the language of the Zohar;

דהיינו שעייז דייקא הוא בחי המשכת רצון וענג העליון וכמ"ש צחוק עשה לי אלקים שבחי שם אלהים המסתיר להיות בחי יש מזה נעשה צחוק וגילוי תענוג העליון והיינו כשנעשה ביטול היש.

that is, through this specifically there is the drawing down of the supernal will and delight, as it is written, "Elokim has made laughter for me": from the level of the Name Elokim, which conceals so that there be the level of a "something," from this there comes laughter and the revelation of the supernal delight; and this is when the nullification of the "something" comes about.

וז"ש [וזהו שכתוב] לויתן זה יצרת לשחק בו (כמ"ש ע"פ אלה מסעי וע"פ צו את בניי [בני ישראל] כו' את קרבני לחמי כו' ובפ' ויצא ע"פ ושבתי בשלום כו' וסד"ה ואהיה אצלו אמון בפ' ממושבותיכם תביאו לחם תנופה כו')

And this is [the meaning of] what is written, "This Leviathan You formed to play with" (as is explained on the verse "These are the journeys," and on the verse "Command the children of Israel," etc., "My offering, My bread," etc., and in Parshas Vayeitzei on the verse "And I return in peace," etc., and at the end of the discourse beginning "And I was beside Him as a nursling," on the meaning of "From your dwellings you shall bring bread of waving," etc.):

שהשחוק נמשך מביטול היש לפי שזהו דבר חידוש כי מה שהנשמה קודם התלבשותה בגוף ונפש הבהמית היתה בבחי ביטול אין זה חידוש כלל כי כל העולמות כולם הם באמת כטפה מים אוקיינוס וכלא חשיבי.

that laughter is drawn from the nullification of the "something," because this is a novelty. For that the soul was in a state of nullification (bittul) before being clothed in the body and the animal soul is no novelty at all, since all the worlds, all of them, are in truth like a drop of the waters of the ocean and are considered as nothing.

אבל מה שאח"כ בהתלבשות הנשמה בגוף גם הגוף ונה"ב [ונפש הבהמית] יש להם בחי כלות הנפש להיות כלה שארי ולבכי להיות גם היש בטל כביטול טפה בים זהו העלאת מ"ן [מ"ן נוקבין].

But that afterwards, when the soul is clothed in the body, even the body and the animal soul have the level of kelos hanefesh (the soul's expiry in longing), to be "my flesh and my heart pine away," so that even the "something" is nullified like the nullification of a drop in the sea: this is the raising of mayin nukvin.

הגם שבאמת מהות הביטול דנה"ב [דנפש הבהמית] והגוף אינו ער וך למהות הביטול שבעולמות עליונים אבל לפי שהוא חידוש

For although in truth the nature of the nullification of the animal soul and the body bears no comparison to the nature of the nullification in the upper worlds, yet because it is a novelty —

וכמו עד"מ למטה לב מלכים אין חקר וכשרוצים להמשיך לבו להיות פונה לבקשת ההדיוט הוא ע"י שמביאים לפניו דבר חידוש כמו צפור המדברת כו'

as, by way of analogy, below: "the heart of kings is unsearchable," and when one wants to draw his heart to turn to a commoner's request, it is by bringing before him a novelty, like a talking bird, etc.;

הגם שבני אדם מדברים בבינה יתירה אלא שזה אינו חידוש אבל זה שהצפור מדברת הוא חידוש וממשיך לב המלך.

although human beings speak with superior understanding, that is no novelty; but that a bird speaks is a novelty, and it draws the king's heart.

כך מה שהיש מתבטל הוא דבר חידוש שמבהמה נעשה אדם וכמ"ש אדם ובהמה תושיע ה'

So too, that the "something" is nullified is a novelty: that from an animal a man is made; as it is written, "Man and beast You save, Havayah."

(ועי"ז דוקא מעורר למעלה מעלה היינו המשכת רצון ותענוג העליון כנ"ל ועמ"ש מזה ג"כ בפי וישלח ע"פ ויקח מן הבא בידו מנחה) וכמשל הבהמה שנושאת האדם הרוכב עליה למקום שלא יוכל להגיע שם בעצמו.

(And through this specifically one arouses [what is] far, far above, that is, the drawing down of the supernal will and delight, as mentioned above; and see what is written about this, too, in Parshas Vayishlach on the verse "And he took from what came to his hand a gift.") And it is like the analogy of the animal that carries the man riding on it to a place he could not reach by himself.

ולכן החיות פני אריה פני שור כו' נושאות את הכסא וגם דמות כמראה אדם שעל הכסא כו'. וגם זה אמת שמנושאות עם הכסא.

Therefore the chayos, "the face of a lion, the face of an ox," etc., carry the Throne, and also "the likeness as the appearance of a man" that is upon the Throne, etc. And this, too, is true: that they are carried with the Throne.

וזהו לא יעקב יאמר עוד שמך כ"א ישראל כי שרית עם אלקים כו' היינו שלהיות בבחי' ומדרגת ישראל היינו לי ראש כביכול

And this is [the meaning of] "Your name shall no longer be called Yaakov, but Yisrael, for you have striven with Elokim," etc.: that is, to be at the level and rank of Yisrael, that is, li rosh, as it were —

זה נמשך ע"י כי שרית עם אלקים שהוא להיות ביטול היש שע"י נמשך גילוי התענוג ורצון עליון שהוא בחי' ראש וכנ"ל בענין הקב"ה מנענע ראשו כו'

this comes through "for you have striven with Elokim," which is to bring about the nullification of the "something," through which there is drawn down the revelation of the delight and the supernal will, which is the level of the "head," as mentioned above on the matter of "the Holy One, blessed be He, nods His head," etc.

(וגם ישראל פי' שיר אל שהוא ג"כ ענין המשכת תענוג העליון ע"ד שנתבאר ע"פ שיר השירים וכ"ז [וכל נמשך ע"י כי שרית עם אלקים].

(And also, Yisrael means shir El, "a song of G-d," which is also the drawing down of the supernal delight, along the lines of what was explained on the verse "The Song of Songs"; and all this is drawn down through "for you have striven with Elokim.")

וזהו ובלילה שירה עמי שירו קרי דהיינו שעשועים של הקב"ה והיינו ובלילה ע"י אתהפכא חשוכא לנהורא כו', ועיין ע"פ לא יעקב יאמר עוד שמך כ"א ישראל ברכות פ' וישלח פע"ה

And this is "and in the night shirah is with me," which is read shiro, "His song," that is, the delights of the Holy One, blessed be He; and this is "in the night": through the transformation of darkness into light, etc. And see on the verse "Your name shall no longer be called Yaakov, but Yisrael," in the Midrash Rabbah, Parshas Vayishlach, chapter 78,

ובפ' לך לך פמ"ו ובגמרא ובירושלמי ספ"ק [סוף פרק קמא] דברכות ובזח"א [ובזהר חלק א] בפ' וישלח קע"ג ב' קע"ד א' ובפ' משפטים ק"ה א' ובפ' תזריע מ"ה א' ובפ' פנחס דרמ"ד א' ועיין בהרמ"ז [בהרב משה זכות] ר"פ שמיני בענין ישראל ע"ש):

and in Parshas Lech Lecha, chapter 46; and in the Gemara and in the Jerusalem Talmud, at the end of the first chapter of Berachos; and in the Zohar, Part I, Parshas Vayishlach, 173b and 174a; and in Parshas Mishpatim, 105a; and in Parshas Tazria, 45a; and in Parshas Pinchas, 244a. And see the Ramaz at the beginning of Parshas Shemini on the matter of Yisrael; see there.)

13 ג אך אין תכלית הכוונה בביטול זה וכלות הנפש זו שישאר כן ממש בבחינה זו ויכלה נפשו מקרב גופו

3. However, the ultimate intent of this nullification and this kelos hanefesh (the soul's expiry in longing) is not that one remain exactly so, at this level, and that one's soul expire from within one's body;

דהא כבר היתה כן קודם ירידתה בגוף אלא העיקר הוא שאחר כלות הנפש זו ימשיך מלמעלה למטה להיות גילוי אור א"ס למטה.

for it was already so before its descent into the body. Rather, the main thing is that after this kelos hanefesh one draw down from above to below, so that there be a revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof) below.

(וכמ"ש והוא ימשול בך. ועי' בסש"ב [בספר של בינונים] ס"פ חמשים). וז"ש [וזהו שכתוב] והיו הדברים האלה כו' תיכף לובכל מאדך כי ההמשכה הוא ע"י התורה

(As it is written, "and he shall rule over you"; and see Sefer Shel Beinonim, at the end of chapter fifty.) And this is [why] it is written, "And these words shall be," etc., immediately after "and with all your might": for the drawing down is through the Torah.

ולכן נקרא מקרא וקורא בתורה שקורא וממשיך. וכמ"ש מי יעלה בהר ה' כו' אשר לא נשא לשוא נפשו (תלים כ"ד).

And therefore it is called Mikra (Scripture), and one "reads" (korei) in the Torah: for one calls (korei) and draws down. And as it is written, "Who shall ascend the mountain of Havayah," etc., "who has not lifted up his soul (nafsho) in vain" (Psalms 24).

והקרי נפשי כי כשהוא רק בבחינת נפשו לבד היינו נפש האדם שהיא בבחינת עלייה מלמעלה למטה ע"ד מי יעלה בהר כו'

And the reading (kri) is nafshi, "My soul." For when it is only at the level of "his soul" alone, that is, the soul of the man, which is at the level of ascent from below to above, in the manner of "Who shall ascend the mountain," etc.,

שהוא בחי' התפלה ואינו עוסק בתורה ובמצות אח"כ להמשיך אור א"ס מלמעלה למטה נקרא לשוא

which is the level of prayer, and he does not afterwards engage in Torah and mitzvos to draw down the Infinite Light from above to below, it is called "in vain"

(וכמ"ש במ"א ע"פ הקל קול יעקב) אלא העיקר צ"ל אח"כ בחי' נפשי שהוא המשכת וגילוי אור א"ס למטה

(as is explained elsewhere on the verse "The voice is the voice of Yaakov"). Rather, the main thing is that afterwards there must be the level of nafshi, "My soul," which is the drawing down and revelation of the Infinite Light below.

(ועיין בזח"ג [בוהר חלק ג] נ"ה ב' מענין נפשי ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם ועוי"ל [ועוד יש לומר] כפי' נפשי עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] פ' כי תשא בטעמי מצות בענין ונתנו איש כופר נפשו כי א"א נפש כל האצילות והיינו כי נפש פירושו רצון כמו אין נפשי אל העם הזה) (בירמיה בסי' ט"ו)

(And see the Zohar, Part III, 55b, on the matter of nafshi, and the Mikdash Melech there. And one may further explain nafshi according to what is written in the Likkutei Torah of the Arizal, Parshas Ki Sisa, in the reasons for the mitzvos, on the matter of "and each man shall give a ransom for his soul": that Arich Anpin is the nefesh (soul) of all of Atzilus; that is, because nefesh means will, as in "My soul (nafshi) is not toward this people" (in Jeremiah, chapter 15).

ופרש"י [ופירש רש"י / ופירוש רש"י] נפשי רצוני וכן ת"י [תרגום יונתן] רעוא גם ע"ד משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] בשבת ס"פ הכונה דר"ת [דראשי תיבות] אנכי אנא נפשי כתבית יהבית.

And Rashi explains, "My soul: My will," and so too the Targum Yonasan [renders it] ra'ava, "will." Also along the lines of what our Sages, of blessed memory, said in Shabbos, at the end of [the chapter] HaBoneh, that Anochi ("I") is the initials of Ana nafshi kesavis yehavis, "I Myself wrote [and] gave."

ועי' מזה בלק"ת [בלקוטי תורה (להאריז"ל)] מהאריז"ל [מהארי"י זכרונם לברכה] פ' יתרו ע"פ אנכי ובמא"א [ובמאורי אור] אות א' סעיף ק"ג

And see on this in the Likkutei Torah of the Arizal, Parshas Yisro, on the verse "I (Anochi) am," and in Me'orei Or, letter alef, section 103.

והנה רש"י [רבי שלמה יצחקי] פי' אנא נפשי אני בעצמי ויש לפרש נפשי כתבית יהבית ע"ד מ"ש ברבות ר"פ תרומה בפי' ויקחו לי תרומה כביכול לי אתם לוקחים

Now, Rashi explains Ana nafshi as "I Myself"; yet one may explain nafshi kesavis yehavis along the lines of what is said in the Midrash Rabbah at the beginning of Parshas Terumah on the meaning of "And they shall take for Me an offering": "as it were, it is Me that you are taking."

גם ע"ד מ"ש כי בו שבת וינפש ות"א [ותרגום אונקלוס] ונח וע' בהרמב"ן [בהרבי משה בן נחמן] פ' תשא שם ובזח"ב [ובזהר חלק ב'] ויקהל (דר"ד סע"ב [סוף עמוד ב])

Also along the lines of what is written, "for on it He rested and was refreshed (vayinafash)," and Targum Onkelos [renders it] "and rested" (venach); and see the Ramban on Parshas [Ki] Sisa, there; and the Zohar, Part II, Vayakhel (204, end of side b),

ובפ' נשא (קכ"ב ב') ועמ"ש בד"ה והיה מספר בני [בני ישראל] גבי ונחה עליו רוח ה' ומ"ש במ"א פ' ריח ניהוהי.

and Parshas Nasso (122b); and see what is written in the discourse beginning "And the number of the children of Israel shall be," regarding "And the spirit of Havayah shall rest (venachah) upon him," and what is written elsewhere on the meaning of "My pleasing aroma (rei'ach nichochi)."

וז"ש [וזהו שכתוב] אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים להיות לכם לאלקים שהתכלית המכוון של יציאת מצרים ממטה למעלה הוא כדי להיות לכם לאלקים שיומשך גילוי אור א"ס ב"ה למטה

And this is [the meaning of] what is written, "who brought you out of the land of Egypt to be your G-d": that the intended purpose of the Exodus from Egypt, from below to above, is in order "to be your G-d," that the revelation of the Infinite Light, blessed be He, be drawn down below.

וזהו להיות לכם כו' [וז"ש] שמוות ג' י"ב בהוציאך כו' תעבדון כו' ועמ"ש במ"א ע"פ הסבי עיניך מנגדי כו')

And this is "to be your," etc. (And this is what is written, Exodus 3:12, "When you bring out," etc., "you shall serve," etc.; and see what is written elsewhere on the verse "Turn your eyes away from me," etc.)

וכן לאליהו הראו זה ג"כ שתכלית המכוון הוא ההמשכה כמ"ש (מלכים א' סי' י"ט) לא ברעש ה' ואחר הרעש אש לא באש ה'

And so too Eliyahu was shown this as well, that the intended purpose is the drawing down, as it is written (I Kings, chapter 19), "Havayah is not in the tumult (ra'ash); and after the tumult, fire; Havayah is not in the fire."

פ"י כי הרעש הוא ענין האופנים וחיות שמתנשאים ברעש גדול מחמת השגתם שהוא ית' קדוש ומוכדל.

The meaning: the tumult refers to the ofanim and chayos, who rise up with a great tumult because of their comprehension that He, may He be blessed, is holy and set apart.

והוי' צבאות אות הוא בצבא שלו. שמאות אחת בלבד משם הוי' מתהווים וחיים כל צבאי צבאות כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ביו"ד נברא העוה"ב [העולם הבא] כו'.

And “Havayah Tzeva’os” [means] “He is a sign (os) among His host (tzava)”: from a single letter of the Name Havayah alone, all the hosts of hosts come into being and live, as our Sages, of blessed memory, said, “With the yud the World to Come was created,” etc.

14 ולכן הם מרעישים ברעש גדול ועכ"ז [ועם כל זה] לא ברעש הוי'

Therefore they make a great tumult; and even so, “Havayah is not in the tumult.”

פי' שאין גילוי הוי' נמשך ומתפשט ומתלבש בבחי' הרעש אלא הרעש הוא לה' ממטה למעלה להיות נכלל ובטל בבחי' הוי' אבל עכ"ז [עם כל זה] אין שם הוי' שורה ומתלבש ברעש.

That is, the revelation of Havayah is not drawn, spread out and enclothed in the level of the tumult; rather, the tumult is for Havayah, from below to above, to be included and nullified in the level of Havayah; but even so, the Name Havayah does not rest and is not enclothed in the tumult.

וכן ואחר הרעש אש הוא בחי' התלהבות והתלהטות של השרפים (ועמ"ש במ"א ע"פ שחורה אני שגם באדם יש ב' בחינות אלו רעש הוא חיצוניות הלב ואש הוא בחינת פנימית)

And likewise, “and after the tumult, fire”: this is the level of the fervor and burning of the seraphim (and see what is written elsewhere on the verse “I am black,” that in a person, too, there are these two levels: tumult is the outer dimension (chitzoniyus) of the heart, and fire is the level of the inner dimension (pnimiyus));

ועכ"ז [ועם כל זה] לא באש הוי' שאין שם הוי' מתגלה ומתלבש בבחי' האש רק שהאש הוא להוי' כנ"ל אלא ע"י ואחרי האש קול דממה דקה תמן קאתי מלכא

and even so, “Havayah is not in the fire”: the Name Havayah is not revealed and enclothed in the level of the fire; only, the fire is for Havayah, as above. Rather, through “and after the fire, a still, small voice,” “there the King comes,”

והיינו ע"י התורה שהיא המשכת וגילוי אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה כמ"ש ואשים דברי בפיך כו' and this is through the Torah, which is the drawing down and revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, from above to below, as it is written, “And I have put My words in your mouth,” etc.

(ונקי קול דממה דקה ע"ד דברי חכמים בנחת נשמעים כמ"ש במ"א על הזהר פ' וירא) (דק"ב ע"א ע"ש).

(And it is called "a still, small voice" in the manner of "The words of the wise are heard in quietness," as is explained elsewhere on the Zohar, Parshas Vayeira) (112a; see there).

ומ"מ צ"ל תחלה רעש ואש שאז ע"י ההעלאה שבתחלה נמשך אח"כ אור א"ס בעסק התורה וכמ"ש לעיל שמבחי הרעש נעשה שער בשי"ן ימין ושער בשמאל שער בחי' שער רישיה כעמר נקא שהן הלכות התורה.

Nevertheless, there must first be tumult and fire, for then, through the ascent that comes first, the Infinite Light is afterwards drawn down in the study of Torah. And as is explained above: from the level of the ra'ash (tumult) there comes about sha'ar ("gate"), with a right shin, and se'ar ("hair"), with a left [shin]. Se'ar on the left is the level of "the hair of His head like clean wool," which are the laws of the Torah;

ושער בימין זה השער לה' בחינת מצות כו'. ועמ"ש ע"פ כי תשמע בקול

and sha'ar on the right is "This is the gate to Havayah," the level of mitzvos, etc. And see what is written on the verse "When you hearken to the voice."

ועיין בזהר פ' בלק (דקצ"ג ב') מענין קול דממה דקה ובפ' צו (ד"ל ע"ב) והוא בחי' קלא פנימאה הנז' [הנזכר] בזהר ואתחנן (דרס"א ע"א)

And see the Zohar, Parshas Balak (193b), on the matter of "a still, small voice," and in Parshas Tzav (30b). And this is the level of "the inner voice" mentioned in the Zohar, Vaeschanan (261a);

ועיין בפ"י הרמ"ז [הרב משה זכות] שם גמרא חגיגה (דף ט"ז רע"א) וע' מהרש"א [מהרש"א] שם בח"א [בחידישי אגדות] (פ"ט דברכות נ"ח א').

and see the commentary of the Ramaz there. Gemara, Chagigah (page 16, beginning of side a); and see the Maharsha there, in Chiddushei Aggados (chapter 9 of Berachos, 58a).

רבות בראשית (פכ"ד) תזריע (ר"פ ט"ו) בקהלת רבה (דף פ"ד א') בפסוק הולך אל דרום זח"ג [זהר חלק ג] פנחס (דרכ"ג סע"ב [סוף עמוד ב] דרכ"ז סע"ב [סוף עמוד ב]).

Midrash Rabbah, Bereishis (chapter 24); Tazria (beginning of chapter 15); in Koheles Rabbah (page 84a), on the verse "It goes toward the south"; the Zohar, Part III, Pinchas (end of 223b; end of 227b).

אולם כל ההמשכות הנמשכים הם כעת בבחי' העלם ועיקר הגילוי יהיה לע"ל [לעתיד לבוא] בתח"מ
[בתחיית המתים] כשיתעלו כל נשמות ישראל

However, all the drawings-down that are drawn down are now in a state of concealment, and the main revelation will be in the Time to Come, at the Resurrection of the Dead, when all the souls of Israel will be elevated;

כי לא ידח ממנו נדח כתיב כולך יפה רעייתי ואזי יקויים מ"ש ברכנו אבינו כולנו כאחד כשכולנו כאחד
אזי ברכנו כו'.

for "no one banished will be banished from Him"; it is written, "You are all fair, my beloved"; and then will be fulfilled what is said, "Bless us, our Father, all of us as one": when we are all as one, then "bless us," etc.

וכל מעשה המצות ועסק התורה שבעוה"ז הוא להמשיך אור א"ס אלא שכעת אינו מתגלה

And all the doing of the mitzvot and the study of the Torah in this world is to draw down the Infinite Light; only, now it is not revealed.

והוא כמו מתן בסתר, ולע"ל [ולעתיד לבוא] שכר מצוה יתגלה מן המצוה עצמה (ועמ"ש ע"פ הבאים ישרש
יעקב).

And it is like "a gift in secret"; and in the Time to Come the reward of a mitzvah will be revealed from the mitzvah itself (and see what is written on the verse "Those who come, Yaakov will take root").

וזהו זורע צדקות מצמיח ישועות מלשון וישע ה' אל הבל ואל מנחתו שיהיה גילוי אור א"ס למטה
בגופות דייקא במדרגה יותר גבוה גם מג"ע [מגן עדן] העליון

And this is [the meaning of] "He sows righteousness and makes salvations (yeshuos) sprout": [yeshuos] in the sense of "And Havayah turned (vayisha) to Hevel and to his offering": that there will be a revelation of the Infinite Light below, in bodies specifically, at a level higher even than the higher Gan Eden;

שהרי אפילו הצדיקים הגדולים אברהם ומושה שהם ברום המעלות שבג"ע [שבגן עדן] העליון יתלבשו
בגופות ויקומו בתח"ה [בתחיית המתים] וכו',

for even the great tzaddikim, Avraham and Moshe, who are at the highest of heights in the higher Gan Eden, will be clothed in bodies and will rise at the Resurrection of the Dead, etc.;

והיינו מפני שבעוה"ז יכול להיות גילוי גדול יותר משום דנעוץ סופן בתחלתן וסוף מעשה עלה במחשבה תחלה. וזהו להיות לכם לאלקים להיות לעתיד:

and this is because in this world there can be a greater revelation, since "their end is wedged in their beginning," and "last in deed, first in thought." And this is "to be your G-d": "to be" in the Time to Come.

15 ד אני הוי' אלקיכם. הנה יעקב אמר ושכתי בשלום כו' והיה הוי' לי לאלקים

4. "I am Havayah your G-d." Now, Yaakov said, "And I return in peace," etc., "and Havayah will be to me as Elokim (le'Elokim)."

פי' ששם הוי' מורה על בחינת גילוי האור להוות ולהחיות יהי' [יהיה] גילוי זה נחשב אצלו רק כמו שם אלקים המעלים והמסתיר והיינו עי"י [על ידי] גילוי אור א"ס ב"ה שלמעלה מעלה מבחינת שם הוי' וכמ"ש בפי' ויצא על פסוק זה.

That is, the Name Havayah, which denotes the revelation of the light to bring into being and to give life — this revelation will be considered by him only like the Name Elokim, which hides and conceals; and this is through the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is far, far above the level of the Name Havayah, as is explained in Parshas Vayetztei on this verse.

16 וכך לעי"ל [לעתיד לבוא] שהוא יום שכולו ארוך דהיינו שאין בו ראש וסוף כלל מחמת גילוי בחינת א"ס שאין לו תחלה ותכלה

And so it is in the Time to Come, which is "a day that is entirely long," that is, it has no beginning or end at all, because of the revelation of the level of the Infinite One (Ein Sof), which has no beginning and no end.

לכן עי"י נאמר אני הוי' אלקיכם ששם הוי' יהי' [יהיה] נחשב אז כמו בחינת שם אלקים מפני שיתגלה הארה גדולה ועצומה מאור א"ס ב"ה שלמעלה מבחינת שם הוי'

Therefore of this it is said, "I am Havayah your G-d (Elokeichem)": that the Name Havayah will then be considered like the level of the Name Elokim, because a great and immense radiance will be revealed from the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is above the level of the Name Havayah;

והיינו התגלות שמו הגדול (ואפ"ל [ואפשר לומר] שזהו מ"ש ב"פ [ב' פעמים] כי אם ישראל יהיה שמך היינו פעם הראשון שנאמר לו ע"י המלאך) (וישלח ל"ב כ"ט) זהו המכוון ענין גילוי שם הוי' שזהו בחי' כי שרית עם אלקים. וזהו הגילוי שהיה בהר סיני,

that is, the revelation of His great Name. (And one can say that this is why it says twice, "but Yisrael shall be your name": the first time, which was said to him by the angel) (Vayishlach 32:29), the intent is the revelation of the Name Havayah, which is the level of "for you have striven with Elokim"; and this is the revelation that took place at Mount Sinai.

ופעם שני שנאמר לו מהקב"ה בעצמו כי אם ישראל יהיה שמך (שם ל"ה יו"ד) זהו המכוון גילוי בחי' גבוה יותר.

And the second time, which was said to him by the Holy One, blessed be He, Himself, "but Yisrael shall be your name" (ibid. 35:10), the intent is the revelation of a higher level.

כנודע שיש ב' שמות הוי' ופסיק טעמא בינייהו כו' ושם הוי' דלעילא זהו ענין שמו הגדול יהא שמיה רבא מברך כו'

As is known, there are two Names Havayah, with a pause in the cantillation between them, etc.; and the upper Name Havayah is His great Name, "May His great Name be blessed," etc.;

וזהו הגילוי שיהי' [שיהיה] לע"ל [לעתיד לבוא] כב"א [במהרה בימינו אמן], וע' במהרמ"א [במהר"ם אלשיך] פ' וישלח שהעיר ג"כ מזה שנאמר לו כן ב"פ [ב' פעמים] וכן בעין יעקב ספ"ק [סוף פרק קמא] דברכות העירו קצת המפרשים מזה ולפמשי"כ [ולפי מה שכתוב] א"ש [אתי שפיר].

and this is the revelation that will be in the Time to Come, speedily in our days, amen. And see the Alshich on Parshas Vayishlach, who also remarked on this, that he was told so twice; and likewise in the Ein Yaakov, at the end of the first chapter of Berachos, some of the commentators remarked on this; and according to what we have written, it is well resolved.

17 ומ"ש אלקיכם אלקים שלכם כי ישראל הם הממשיכים התגלות העצום ההוא שע"י שם הוי' כאלקים חשוב וכמ"ש עד יעבור עמך הוי' והיינו ע"י ההעלאה דבחינת יציאת מצרים וההמשכה.

And as for what it says, "your G-d" (Elokeichem): Elokim that is yours; for Israel are the ones who draw down that immense revelation, through which the Name Havayah is considered like Elokim, as it is written, "until Your people pass over Havayah"; and this is through the ascent, the level of the Exodus from Egypt, and the drawing down.

ומ"מ כתיב אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים. כי גם כלות הנפש שממטה למעלה שהוא בחי' יציאת מצרים הוא ע"י אשר הוצאתי כו' כי אלמלא עוזרו כו' וכמ"ש כי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו כו' וכנ"ל.

Nevertheless, it is written, "who brought you out of the land of Egypt": for even the kelos hanefesh from below to above, which is the level of the Exodus from Egypt, comes through "who brought out," etc., for "were it not that He helps him," etc., and as it is written, "for He stands at the right hand of the needy, to save him from those who judge his soul," etc., as mentioned above.

18 והנה על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל העבודה ועל גמ"ח [גמילות חסדים]. פי' עבודה הוא העלאת מ"ן [מיינן נוקבין] שמלמטה למעלה

Now, "on three things the world stands: on the Torah, on the service (avodah), and on acts of kindness (gemilus chassadim)." The meaning: service is the raising of mayin nukvin (feminine waters) from below to above,

דהיינו ביטול היש והוא ענין ק"ש [קריאת שמע] ויצי"מ [ויציאת מצרים] ותפלה כנ"ל ותורה וגמ"ח [וגמילות חסדים] הן ההמשכות מלמעלה למטה שלאחר ההעלאת מ"ן [מיינן נוקבין] התורה היא המשכה בבחינת פנימית כמ"ש ותורתך בתוך מעי וגמ"ח [וגמילות חסדים] הוא ההמשכה בחיצוניות כמ"ש בצדקה תכונני כו'.

that is, the nullification of the "something," which is the Shema, the Exodus from Egypt and prayer, as mentioned above. And Torah and acts of kindness are the drawings-down from above to below that come after the raising of mayin nukvin: the Torah is a drawing down in the inner dimension (pnimiyus), as it is written, "and Your Torah is within my innards," and acts of kindness are the drawing down in the outer dimension (chitzoniyus), as it is written, "Through righteousness (tzedakah) you shall be established," etc.

אמנם כתיב חסדי ה' כי לא תמנו. חסדי לשון רבים היינו ב' בחי' חסד

However, it is written, "The kindnesses of Havayah, that we are not consumed." "Kindnesses" is plural, that is, two levels of Chesed (kindness).

וכמ"ש בזח"ג [בזהר חלק ג] (דקל"ג ב') אית חסד ואית חסד, הא' הוא הבחי' חסד העליון שיתגלה לע"ל [לעתיד לבוא] וע"ז נאמר וחסדי מאתך לא ימוש ונק' רב חסד.

As is said in the Zohar, Part III (133b): "There is Chesed and there is Chesed." The first is the level of the supernal Chesed, which will be revealed in the Time to Come, and of this it is said, "and My kindness shall not depart from you"; and it is called "abundant in kindness."

אמנם הרי אי אפשר שיהי' [שיהיה] ההתגלות אור מלמעלה אם לא שיהיה בחינת כלי ומכון לשבתו

But it is impossible for there to be the revelation of light from above unless there is the level of a vessel and "a place for His dwelling,"

והיינו בחי' חסד הב' דעליה אמרו וכמה גופין תקינת לון כו' חסד דרועא ימינא שהוא בחי' כלי לגילוי אור בחינת ורב חסד הנ"ל

and this is the level of the second Chesed, of which they said, "And You have fashioned for them several bodies," etc., "Chesed, the right arm," which is the level of a vessel for the revelation of the light of the level of "and abundant in kindness" mentioned above.

(ועמ"ש בד"ה הוי' יחתו מריביו מענין ב' בחינת חסד כו' ועמ"ש בד"ה והיה מספר כנ"י [בני ישראל] כפ"י [וענין כי גדול יום יזרעאל])

(And see what is written in the discourse beginning "Havayah — those who contend with Him shall be broken," on the matter of the two levels of Chesed, etc.; and see what is written in the discourse beginning "And the number of the children of Israel shall be," on the meaning of "for great is the day of Yizre'el.")

וכלי זה למטה זהו ענין גמילות חסדים חסד דרועא ימינא וכל אברי הגוף נמשכין אחר הימין כו',

And this vessel below is acts of kindness: "Chesed, the right arm"; and all the limbs of the body follow the right, etc.

וכמ"כ [וכמו כן] יש ב' בחינות תורות היינו מ"ש בתורת הוי' חפצו ובתורתו יהגה פ"י תורת ה' היא בחינת תורה שלמעלה חכמה עילאה ותתגלה לעתיד לבוא.

And likewise there are two levels of Torah, that is, what is written, "his desire is in the Torah of Havayah, and in his Torah he meditates." The meaning: "the Torah of Havayah" is the level of the Torah above, the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), and it will be revealed in the Time to Come;

19 וכלי ומכון לשבתה היא בחי' תורה שלמטה חכמה תתאה ועי' נאמר ובתורתו יהגה. וזהו ענין כ"פ ב'י

פעמים] אני הוי' אלקיכם האי קאי על היום לעשותם

and the vessel and dwelling place for it is the level of the Torah below, the lower Chochmah (Chochmah Tata'ah), and of this it is said, "and in his Torah he meditates." And this is the meaning of "I am Havayah your G-d" twice: the first refers to "today, to do them,"

שהוא בחינת התורה שלמטה וחסד דרועא ימינא שחכמה וחסד זה הוא בחינת כלי לקבל גילוי תורת ה'

וחסד דלגאו שיתגלו לע"ל [לעתיד לבוא] בב"א [במהרה בימינו אמן]

which is the level of the Torah below and "Chesed, the right arm": this Chochmah and Chesed are the level of a vessel to receive the revelation of "the Torah of Havayah" and of the inner Chesed, which will be revealed in the Time to Come, speedily in our days, amen;

שהוא ענין אני הוי' אלקיכם הנאמר שנית (ועי' באדר"ר [באדרא רבא] דקל"ח ב') ולכן קבעו פסוק זה בק"ש [בקריאת שמע].

and that is the meaning of "I am Havayah your G-d" said the second time (and see the Idra Rabba, 138b). And therefore they set this verse in the Shema.

כי הנה מבואר למעלה דיצ"מ [דיציאת מצרים] שייך לק"ש [לקריאת שמע] כי יצ"מ [יציאת מצרים] זהו לצאת מהמצרים וגבולים להיות ביטול היש

For it has been explained above that the Exodus from Egypt belongs to the Shema, since the Exodus from Egypt means going out of the straits (meitzarim) and boundaries, to bring about the nullification of the "something,"

וזהו ענין למס"נ [למסירות נפש] באחד שבק"ש [שבקריאת שמע], וגם כי ע"י ביטול היש כי שרית עם אלקים עי"ז נמשך בחי' לי ראש שזהו ענין שמע ישראל כו',

and this is the self-sacrifice (mesirus nefesh) at "One" in the Shema. And also, through the nullification of the "something," "for you have striven with Elokim," through this the level of li rosh is drawn down, which is the meaning of "Hear, O Israel," etc.

והנה זהו בחינת עבודה שהיא בחינת ההעלאת מ"ן [מיין נוקבין] ואח"כ צ"ל תורה וגמ"ח [וגמילות חסדים] שהוא בחי' ההמשכות

Now, this is the level of service, which is the level of the raising of mayin nukvin; and afterwards there must be Torah and acts of kindness, which are the level of the drawings-down.

וכל ג' דברים אלו מרומזים בפסוק זה כי אשר הוצאתיך מארץ מצרים זהו ענין ההעלאה וב"פ [ובי פעמים] אני הוי' זהו ענין המשכות שע"י תורה וגמ"ח [וגמילות חסדים] כנ"ל וע"כ קבעו פסוק זה דייקא.

And all three of these things are alluded to in this verse: "who brought you out of the land of Egypt" is the ascent, and "I am Havayah" twice is the drawings-down through Torah and acts of kindness, as mentioned above. Therefore they set this verse specifically.

20 וזהו ג"כ שייכות פסוק זה לפי ציצית כי בציצית יש ב' בחי' ל"ב חוטין והטלית המקיף אשר הם כנגד ב' בחינת המשכות שע"י תורה וגמ"ח [וגמילות חסדים]

And this is also the connection of this verse to the section of tzitzis: for in tzitzis there are two aspects, the thirty-two threads and the encompassing tallis, which correspond to the two kinds of drawing down, through Torah and through acts of kindness.

כי התורה היא המשכה בבחינת פנימית וזהו ענין ל"ב חוטין והם ל"ב נתיבות חכמה וגמ"ח [וגמילות חסדים] חסד דרועא ימינא וימינו תחבקני כמו הטלית שהוא לבוש ומקיף כוי וכמ"ש במ"א.

For the Torah is the drawing down in the inner dimension (pnimiyus), and this is the thirty-two threads, which are the thirty-two paths of wisdom; and acts of kindness are "Chesed, the right arm," "and His right hand embraces me," like the tallis, which is a garment and encompasses, etc., as is explained elsewhere.

ועוד זאת כי הציצית רומזים ג"כ לאהוי"ר [לאהבה ויראה] כמ"ש לעיל בד"ה והיה לכם לציצית כוי אשר זהו בחינת עבודה.

And furthermore, the tzitzis also allude to love and awe, as is explained above in the discourse beginning "And it shall be for you as tzitzis," etc., and this is the level of service.

(וענין על שלשה דברים דייקא העולם עומד אפשר שיוכן עפמ"ש [על פי מה שכתוב] בזהר הרקיע ס"פ תרומה במ"ש בזהר שם) (דקס"ו ע"ב) כד מקבלא מבין ב' דרועין כוי

(And why the world stands on three things specifically can perhaps be understood according to what is written in the Zohar HaRakia, at the end of Parshas Terumah, on what is said in the Zohar there) (166b): "When she receives from between the two arms," etc.;

כי האצילות הקדוש נגמר בג' בחינות כוי כי אל או"א [אבא ואימא] קדמו ג' רישין כוי ע"ש שהאריך בזה.

for the holy [World of] Atzilus is completed in three levels, etc., for Abba and Imma were preceded by three heads, etc.; see there, where he elaborates on this.

ולכן כנגד זה על שלשה דברים העולם עומד כו' וממשי"ש [וממה שכתוב שם] יובן ג"כ שייכות ג' דברים
הנ"ל שהם ועל ידם נמשך בחי' הקב"ה מנענע ראשו כו' ועמ"ש ע"פ שיניך כעדר כו':

And therefore, corresponding to this, “on three things the world stands,” etc. And from what is written there one will also understand the connection of the three things mentioned above: that it is they, and through them, that the level of “the Holy One, blessed be He, nods His head” is drawn down, etc. And see what is written on the verse “Your teeth are like a flock,” etc.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likutei-torah/shelach/16/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok